

Mediji in informacije

Sodišče Evropske unije
SPOROČILO ZA MEDIJE ŠT. 115/13

V Luxembourg, 26. septembra 2013

Sklepni predlogi generalne pravobranilke v zadevi C-167/12
CD proti ST

**Pri zakonitem nadomestnem materinstvu imata po mnenju generalne pravobranilke
J. Kokott obe materi pravico do porodniškega dopusta**

*Porodniški dopust, ki traja najmanj 14 tednov, se ne podvoji, temveč ga je treba razdeliti med
materi, pri čemer mora porodniški dopust za vsako od njiju znašati najmanj 2 tedna.*

Nadomestno materinstvo¹ v Evropski uniji ni enotno urejeno. Medtem ko je v več državah članicah prepovedano, je v Združenem kraljestvu pod določenimi pogoji dovoljeno. Vendar pa v Združenem kraljestvu ni posebne ureditve glede porodniškega dopusta za žensko, ki po rojstvu otroka prevzame starševsko skrb zanj (nameravana mati).

C. D. in njen življenjski partner, ki živita v Združenem kraljestvu, sta svojo željo po otroku izpolnila ob pomoči nadomestne matere. Za spočetje otroka so se uporabile semenske celice življenjskega partnerja C. D. in jajčna celica, ki pa ni bila njena. C. D. je za otroka začela skrbeti in ga dojit manj kot uro po njegovem rojstvu. Le nekaj mesecev po rojstvu otroka je britansko sodišče v skladu z britansko ureditvijo glede nadomestnega materinstva s soglasjem nadomestne matere polno in trajno starševsko skrb za otroka preneslo na C. D. in njenega življenjskega partnerja.

Ker je njen delodajalec menil, da nima pravice do plačanega porodniškega ali posvojiteljskega dopusta, saj ni otroka niti rodila niti ga ni posvojila, je C. D. pri britanskem sodišču vložila tožbo. To želi od Sodišča izvedeti, ali ima v skladu s pravom Unije² ženska, če otroka ni rodila ona sama, temveč nadomestna mati, tudi tedaj pravico do plačanega porodniškega dopusta.

Po mnenju generalne pravobranilke J. Kokott ima nameravana mati, ki je otroka dobila na podlagi dogovora o nadomestnem materinstvu, po rojstvu otroka vsekakor pravico do porodniškega dopusta, določenega s pravom Unije, če je po rojstvu otroka zanj začela skrbeti in če je v zadevni državi članici nadomestno materinstvo dopustno ter so v zvezi s tem izpolnjeni nacionalni pogoji. To naj bi veljalo tudi, če nameravana mati po rojstvu otroka ne doji. **Po njenem mnenju je sicer od porodniškega dopusta treba odšteti dopust, ki ga je vzela nadomestna mati, pri čemer pa mora porodniški dopust nameravane matere vendarle znašati najmanj dva tedna.**

Pri sprejetju predpisov glede porodniškega dopusta leta 1992 naj bi zakonodajalec Unije sicer izhajal iz biološkega materinstva, pri čemer pa po mnenju generalne pravobranilke ni upošteval nadomestnega materinstva, ki je bilo takrat redko. Vendar pa naj bi **namen porodniškega dopusta**, določen kot temeljna pravica, zahteval tudi varstvo nameravane matere, in to ne glede na to, ali ta otroka doji.³ Ta plačani dopust naj namreč ne bi služil le varstvu delavk med

¹ S stališča reproduktivne medicine se nadomestno materinstvo začne z umetno osemenitvijo nadomestne matere ali z vnosom zarodka vanjo. Nato nadomestna mati otroka nosi in rodi. Otrok lahko genetično izvira bodisi od tako imenovanih nameravanih staršev, ki po rojstvu prevzamejo starševsko skrb zanj, ali od očeta in nadomestne matere oziroma od njega in tretje ženske.

² Zlasti v skladu z Direktivo Sveta 92/85/EGS z dne 19. oktobra 1992 o uvedbi ukrepov za spodbujanje izboljšav na področju varnosti in zdravja pri delu nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 2, str. 110).

³ Doječa nameravana mati je po mnenju generalne pravobranilke v položaju, ki naj bi ustrezal položaju doječe biološke matere, in bi že zato morala kot „delavka, ki doji“ v smislu Direktive 92/85/EGS uživati njeno varstvo.

nosečnostjo, neposredno po porodu ali med dojenjem, temveč naj bi zagotavljal **tudi nemoten razvoj odnosa med materjo in otrokom**.

Predpise Unije glede nadomestnega materinstva bi bilo za nameravane matere, ki stopijo na mesto nadomestne matere neposredno po rojstvu otroka, vsekakor treba uporabiti, ko država članica v konkretnem primeru priznava pravno razmerje med nameravano materjo in otrokom.

Glede dolžine porodniškega dopusta generalna pravobranilka J. Kokott meni, da koncept nadomestnega materinstva ne more voditi do podvojitve najmanjšega mogočega dopusta 14 tednov, do katerega ima mati sicer pravico. Nasprotno, pri porodniškem dopustu bi se morala izražati porazdelitev vlog, za katero sta se odločili zadevni ženski. Tako bi si morala nameravana mati odšteti dopust, ki ga je že vzela nadomestna mati, in obratno. Obema bi bilo treba v celoti odobriti obvezen porodniški dopust, ki traja vsaj dva tedna. Glede teh dveh tednov naj bi bila ureditev Unije v obliki direktive tako natančna, da bi v državah članicah učinkovala neposredno.

Pri razdelitvi preostalih najmanj desetih tednov naj bi se upoštevala varstvo noseče delavke oziroma delavke, ki je pred kratkim rodila, in dobrobit otroka. Če se ženski o razdelitvi ne moreta sporazumeti, bi bilo priporočljivo uporabiti nacionalno pravo. V primeru sporazuma bi bilo treba zadosti natančno določiti tudi preostali dopust, tako da bi bilo tudi v tem smislu treba izhajati iz neposrednega učinka, ki ga ima ureditev Unije.

Sicer pa generalna pravobranilka J. Kokott meni, da načelo enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu⁴ v obravnavanem primeru ni upoštevno, zaradi česar ga naj ne bi bilo treba uporabiti.

OBVESTILO: Sklepni predlogi generalnega pravobranilca za Sodišče niso zavezujoči. Naloga generalnih pravobranilcev je, da Sodišču popolnoma neodvisno predlagajo pravno rešitev zadeve, ki jo obravnavajo. Sodniki Sodišča zdaj začenjajo posvetovanje o zadevi. Sodba bo razglašena pozneje.

OBVESTILO: S predlogom za sprejetje predhodne odločbe lahko sodišča držav članic v zvezi s sporom, o katerem odločajo, Sodišču predložijo vprašanja o razlagi prava Unije ali veljavnosti aktov Unije. Sodišče ne odloči o nacionalnem sporu. Zadevo reši nacionalno sodišče v skladu z odločbo Sodišča. Ta odločba je enako zavezujoča za druga nacionalna sodišča, ki obravnavajo podoben problem.

Neuradni dokument za medije, ki Sodišča ne zavezuje.

[Celotno besedilo](#) sklepnih predlogov je na dan razglasitve objavljeno na spletni strani CURIA.

Kontaktna oseba: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

⁴ Konkretizirano z Direktivo 2006/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu, UL L 204, str. 23.